

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«КУЛЬТУРА БЕЗПЕКИ»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

обов'язкова загальна

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньо-професійною програмою **«Туризм»**
(назва освітньої програми)

підготовки **за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти**
(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань **24 «Сфера обслуговування»**
(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю **242 «Туризм»**
(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою охорони праці
та техногенно-екологічної безпеки на
2023- 2024 навчальний рік.

Протокол від «28» серпня 2023 року № 2

Силабус розроблений відповідно до робочої програми навчальної
дисципліни «Культура безпеки»

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Поняття "культура безпеки" вперше з'явилося у 1986 році в процесі аналізу причин і наслідків Чорнобильської аварії, проведеного Міжнародним агентством з атомної енергії. Було визнано, що саме відсутність культури безпеки стала однією з причин трагедії. На сьогодні склалося розуміння того, що категорія «культура безпеки» повинна бути застосована не тільки до персоналу потенційно небезпечних об'єктів, але і до кожної людини окремо та суспільства в цілому. ..

Дисципліна " Культура безпеки " передбачає вивчення загальних питань безпеки життєдіяльності з урахуванням особливостей підготовки бакалаврів за та майбутньої професійної діяльності випускників відповідно до освітньо-професійної програми - туризм. В освітньо-професійній програмі дисципліна "Культура безпеки " відноситься до обов'язкових загальних компонент і є актуальною для підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм». Дисципліна спрямована на оволодіння здобувачами вищої освіти системою знань, способів діяльності, цінностей, норм, правил безпеки, основна функція яких – формування і розвиток готовності до профілактики та мінімізації шкідливих та небезпечних чинників навколишнього середовища і забезпечення в ньому особистої та колективної безпеки.

Передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки дисципліни із повсякденним життям; формування світогляду, що базується на аксіологічних пріоритетах культури безпеки.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Колошко Ювіта Вікторівна, викладач кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, факультету техногенно-екологічної безпеки
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 309. Телефон (робочий) – (057)707-34-46.
E-mail	yuvita.75@ukr.net
Наукові інтереси	Прогнозування наслідків техногенних забруднювань, попередження надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру
Професійні здібності	Організованість, працездатність, допитливість, наполегливість, зосередженість. творчій підхід у роботі; переконливість; педагогічний такт; здатність зв'язати дисципліну, що вивчається, з практичною діяльністю; спостережливість; педагогічна вимогливість.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	https://orcid.org/0000-0002-6806-6538 https://orcid.org/orcid-search/search?searchQuery=%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D1%88%D0%BA%D0%BE

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 у кабінеті № 309 у т.ч. онлайн. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо

Мета вивчення дисципліни:

Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців необхідного рівня знань та умінь з правових й організаційних питань охорони праці, а також активної життєвої позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників відносно результатів трудової діяльності; формування відповідальності за особисту і колективну безпеку та усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

В освітньо-професійній програмі дисципліна займає важливе місце для формування інтегральних і загальних компетентностей у сфері туристичної діяльності і є однією із дисциплін, яка безпосередньо спрямована на оволодіння здобувачами практичними вміннями, що базуються на широко аспектному підході до забезпечення нормативно-правової, організаційно-розпорядчої діяльності у сфері туризму.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	загальна обов'язкова
Навчальний рік	2023-2024
Семестр	4-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	1
- загальна кількість годин	90
- лекції (годин)	6
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	-
- самостійна робота (годин)	84
- індивідуальні завдання (реферат*) (годин)	реферати
- підсумковий контроль	диференційований залік

*реферати готуються на семінарські і практичні заняття і окремий час на їх підготовку не виділяється.

Передумови для вивчення дисципліни

Під час вивчення дисципліни використовуються раніше здобуті результати навчання за ОК «Українська мова» (за професійним спрямуванням), «Філософія», «Історія та культура України», «Історія економічних вчень», «Психологія», «Правознавство», «Екологія», «Краєзнавство», «Країнознавство та географія туризму», «Підготовка з надання домедичної допомоги».

Раніше здобуті результати навчання:

ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми - туризм, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПР
Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	ПР21.
Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях	ПР22.
Дисциплінарні результати навчання	ДР
Виявляти характер основних небезпек та вплив їх чинників у навколишньому середовищі, сценарії можливого їх розвитку і можливий їх вплив на життя і здоров'я людини.	ДР01
Визначати методи мінімізації впливу шкідливих і небезпечних чинників навколишнього середовища на життя і здоров'я людини та способи забезпечення в ньому особистої та колективної безпеки.	ДР02

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та фахові)	ЗК, ФК
Прагнення до збереження навколишнього середовища.	ЗК05
Очікувані компетентності з дисципліни.	ОК
Здатність приймати рішення в межах своїх повноважень щодо прогнозування ризику виникнення та розвитку небезпек та надзвичайних ситуацій, особистого захисту та захисту персоналу, матеріальних та культурних цінностей в умовах їх виникнення.	ОК01
Здатність визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань забезпечення особистої і колективної безпеки.	ОК02
Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.	ФК23

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1.1. Загальні засади культури безпеки життєдіяльності.

Мета і завдання культури безпеки життєдіяльності, як складової культури безпеки. Правові і наукові засади безпеки життєдіяльності. Безпека життєдіяльності, як галузь знань і навчальна дисципліна: основні поняття та визначення. Аксиоми безпеки життєдіяльності Небезпеки, їх види та властивості. Методичні підходи до оцінки небезпек. Ризик, як оцінка небезпек. Модель взаємодії людини з навколишнім середовищем. Людина, як головний елемент системи «людина – навколишнє середовище». Загальна характеристика техногенного, природного та соціально-політичного середовищ мешкання людини.

Тема 1.2. Фактори небезпек у навколишньому середовищі та наслідки їх впливу на життєдіяльність людини.

Фактори небезпек у навколишньому середовищі та їх класифікація. Загальна характеристика впливу фізичних факторів небезпек. Характеристика впливу хімічних, біологічних, психологічних факторів небезпек у навколишньому середовищі. Фактори небезпек у туристичній сфері.

МОДУЛЬ 2. НЕБЕЗПЕКИ У НАВКОЛИШНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА ОСНОВНІ ЗАХОДИ ЗАХИСТУ ВІД ЇХ ВПЛИВУ.

Тема 2.1 Природні небезпеки та основні заходи захисту від впливу.

Види та загальні властивості природних небезпек. Фактори ураження природних небезпек. Характеристика основних видів природних небезпек та їх впливу на життєдіяльність людини. Регіональний комплекс природних небезпек та основні заходи захисту від їх впливу.

Тема 2.2 Техногенні небезпеки та їх наслідки.

Техногенні небезпеки: їх види, джерела, наслідки та передумови виникнення. Фактори ураження техногенних небезпек. Аварії та їх класифікація. Характеристика аварій. Дорожньо-транспортні пригоди та їх наслідки. Нещасні випадки в техногенному середовищі. Заходи захисту від техногенних небезпек.

Тема 2.3 Соціально-політичні небезпеки

Соціально-політичні небезпеки: їх види та джерела. Загальна характеристика впливу на людину видів соціально-політичних небезпек. Тероризм, його характерні риси, схожість та відміни з диверсійними діями. Правила поведінки в умовах загрози і скоєння терористичного акту. Основні види небезпек у туристичній діяльності.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма				
	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види	самостійна робота

				занять)		
4 - й семестр						
Модуль 1. Загальні засади культури безпеки життєдіяльності						
Тема 1.1 Загальні засади культури безпеки життєдіяльності	90	4	2		84	
Разом за модулем 1	90	4	2		84	
Разом	90	4	2		84	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Модульний контроль 1	2
	Разом	2

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

За освітнім компонентом «Культура безпеки» у якості виконання індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання – відпрацювання рефератів. Тематика рефератів повинна мати спрямованість відповідно до ОПП навчання. Окрім нижче запропонованих для написання тем здобувач вищої освіти може обрати власну, вільну тему. Відпрацьоване індивідуальне завдання є елементом допуску до здавання підсумкового контролю за освітнім компонентом. Реферат відпрацьовується кожним здобувачем вищої освіти відповідно до вказівок стосовно написання рефератів.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Стихійні лиха, що найчастіше трапляються в Україні.
2. Характеристика найбільш руйнівних стихійних лих в історії людства.
3. Стихійні лиха, що завдають шкоди сільському господарству.
4. Загальні закономірності прояву природних стихійних лих.
5. Вплив техносфери на навколишнє середовище.
6. Негативні фактори техносфери.
7. Негативні фактори виробничого середовища.
8. Проблеми шуму і тиші.
9. Вплив вібрації на життєдіяльність людини.
10. Іонізуюче випромінювання і забезпечення радіаційної безпеки.
11. Своєрідний характер впливу електричного струму на організм людини.
12. Характеристика шкідливих хімічних речовин та їх вплив на навколишнє середовище і людину.
13. Позитивне і негативне у використанні хімічних речовин.
14. Сучасні біологічні фактори небезпек.
15. Використання хімічної та біологічної зброї.
16. Фізіологічна дія мікроклімату на людину.

17. Психофізіологічні фактори небезпек життєдіяльності людини.
18. Основні психологічні особливості людини з точки зору безпеки життєдіяльності.
19. Найнебезпечніші аварії на сучасних підприємствах.
20. Порівняльна оцінка впливу на людину природних та техногенних випромінювань.
21. Характеристика сильнодіючих отруйних речовин та їх вплив на організм людини.
22. Найвідоміші техногенні катастрофи на території України.
23. Аварія на ЧАЕС: причини та наслідки.
24. Політичні конфлікти в Україні: причини виникнення та способи розв'язання.
25. Екологічні наслідки військових дій.
26. Воєнні дії та їх вплив на стан ґрунту, повітря, води в водних об'єктах, тваринний, рослинний світ.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання під час опанування матеріалу освітнього компонента «Культура безпеки» є:

- виконання індивідуальних реферативних завдань (реферати, виконані за методичними вказівками;
- диференційний залік (відповідно до контрольних питань за кожною лекцією).

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів за освітнім компонентом здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми та методи навчання і викладання дисципліни сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Поточний контроль – проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, модульного контролю, виконання індивідуальних завдань, вирішення практичних ситуацій, контрольної роботи тощо.

Поточний контроль може проводитися наступними способами:

- усне опитування – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;
- письмовий експрес-контроль – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять;
- тестовий контроль – як правило, проводиться після завершення вивчення здобувачами вищої освіти матеріалу модуля;
- комбінована форма контролю – поєднання під час проведення навчальних занять усного опитування та експрес-контролю, або експрес-

контролю з тестовим контролем з метою максимального охоплення кількості залучених до контролю здобувачів вищої освіти і більш якісної перевірки рівня засвоєння ними знань.

Модульний контроль є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі виконання здобувачами вищої освіти модульного контрольного завдання (тестування або співбесіда). Під час вивчення освітнього компонента «Культура безпеки» передбачено один модульний контроль.

Підсумкова оцінка за вивчений модуль визначається як сума поточних оцінок (балів) за вивченим модулем. Підсумкова семестрова оцінка визначається за результатами отриманих модульних оцінок.

Підсумковий контроль

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
Модуль 1	лекції	2	10
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)	1	80
Разом за модуль 1			90
Разом за поточний контроль			90
II. Індивідуальні завдання (реферат)			10
III. Підсумковий контроль (диференційований залік)			–
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи			100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на лекції (оцінюється від 0 до 5 балів):

- 5 балів – здобувач вищої освіти знаходиться на занятті, веде конспект лекції та активно приймає участь в обговоренні проблемних питань лекції.

- 3 – 4 бали – здобувач вищої освіти знаходиться на занятті, веде конспект лекції, але активно не приймає (практично не приймає) участі в обговоренні проблемних питань лекції, пасивний.

- 1 – 2 бали – здобувач вищої освіти не був присутній на занятті, але пізніше представив відпрацьований конспект лекції.

- 0 балів – здобувач вищої освіти не був присутній на занятті та не представив відпрацьований конспект лекції.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт (оцінюється від 0 до 80 балів)::

Модульний контроль є складовою поточного контролю і виконується у вигляді опитування за матеріалом модуля відповідно до питань, які видано після

кожної лекції або у вигляді тестування. Вагомий відсоток даного заходу становить 5 балів.

- 71 – 80 балів – вірні та впевнені відповіді на 90 % та більше запропонованих питань;
- 51 – 70 балів – вірні відповіді на 70 – 89 % запропонованих питань;
- 31 – 50 балів – вірні відповіді на 50 – 69 % запропонованих питань;
- 0 – 30 балів – вірні відповіді менше ніж на 50 % запропонованих питань.

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

- 6 – 10 балів – виконано без суттєвих зауважень.
- 1 – 5 бали – виконано з суттєвими зауваженнями.

Підсумковий контроль.

Відбувається у вигляді диференційного заліку. Балами не нормується. Відбувається на завершальному практичному занятті. Оцінюється за результатами отриманих оцінок за модульний контроль та відповідей на питання заліку (за необхідності).

Перелік теоретичних питань за темами навчальної дисципліни:

1. Культура безпеки як елемент загальної культури
2. Культура безпеки як галузь знань: мета завдання та основні поняття
3. Поняття та основні складові культури безпеки
4. Взаємозв'язок культури безпеки і безпеки життєдіяльності
5. Загальнокультурні компетенції фахівців
6. Загальні поняття та властивості небезпек
7. Ризик як оцінка небезпеки
8. Методи оцінки ризику та їх коротка характеристика
9. Склад системи «людина-навколишнє середовище».
10. Людина як головний елемент в системі «людина-навколишнє середовище».
11. Характеристика природного середовища як складової частини системи «людина-навколишнє середовище».
12. Характеристика техногенного середовища як складової частини системи «людина-навколишнє середовище».
13. Характеристика соціально-політичного середовища як складової частини системи «людина-навколишнє середовище».
14. Фактори небезпек у навколишньому середовищі та їх вплив на життєдіяльність людини.
15. Фізичні фактори небезпек у навколишньому середовищі.
16. Хімічні фактори небезпек у навколишньому середовищі.
17. Біологічні фактори небезпек у навколишньому середовищі.
18. Психофізіологічні фактори небезпек у навколишньому середовищі.
19. Загальні причини зростання рівня небезпек у сучасному світі.
20. Безпека життєдіяльності: основні поняття та визначення.
21. Джерела небезпеки: сучасний стан та прогноз на майбутнє.
22. Джерела небезпек трудової діяльності: особливості фізичної і розумової діяльності людини.

23. Ризик як фактор потенційної небезпеки.
24. Методи оцінки ризику.
25. Управління ризиком. Ризик-орієнтований підхід до оцінки небезпек.
26. Природні небезпеки.
27. Вплив радіації на живі організми.
28. Роль та місце жінки у сфері забезпечення безпеки.
29. Соціальні фактори небезпеки.
30. Шкідливі звички (наркоманія, алкоголізм, тютюнопаління).
31. Соціальні хвороби (СНІД, туберкульоз, венеричні захворювання).
32. Сучасна демографічна криза: перенаселення та вимирання націй.
33. Соціально-політичні небезпеки.
34. Злочинність як соціальна проблема.
35. Торгівля людьми.
36. Тероризм: історія та сучасність.
37. Здоров'я людини (фізичне, психічне, соціальне, духовне).
38. Комбіновані небезпеки.
39. Надзвичайні ситуації.
40. Завдання та порядок ліквідації надзвичайних ситуацій.
41. Організація захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, змістовна підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання індивідуальних завдань (презентацій, доповідей, розрахунків), які враховуються під час виставлення оцінки за модульний контроль

3. Під час заняття мобільними телефонами дозволяється користуватися виключно з дозволу керівника заняття для виконання практичних розрахунків або пошуку відповідного матеріалу.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача та вести власний облік цих балів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Артем'єв С.Р., Малько О.Д. Шароватова О.П. Культура безпеки: навчальний посібник, Част. 1. Харків, НУЦЗ України, 2020, 172 с.

URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/11323>

2. Малько О.Д. Про деякі аспекти виховання у студентів культури безпеки / О. Д. Малько // Навчальний процес: проблеми теорії та практики : тези доп. та повідомл. учасн. III конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2009. - С. 98-100. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7920>.

3. Особливості системи „Безпека життєдіяльності людини” як об’єкта управління / А. М. Полежаєв, Є. В. Карманний, О. Д. Малько // Системи обробки інформації. — 2012. — № 3. — С. 245-247. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/6781>.

4. Малько О.Д., Шароватова О.П. Застосування інтерактивних методів навчання при вивченні дисципліни «Культура безпеки». Матеріали ХХ міжвузовської конференції «Експертні оцінки учебного процесу». Харків, Народная українська Академія - 2018. С.66-69. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7829>

5. Малько О.Д., Шароватова О.П., Цимбал Б.М. Запровадження сучасних технологій навчання в процес викладання безпекознавчих дисциплін. Сучасні педагогічні технології в освіті: зб. наук.-метод. С57 праць / за ред. Р.П. Мигущенко, Ю.І. Панфілова. — Харків : НТУ «ХПІ», 2018. — 174 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7405>

6. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / С. О. Ковжого, О. Д. Малько, А. М. Полежаєв ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Право, 2010. - 224 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/8120>.

7. Малько О.Д. Про деякі аспекти виховання у студентів культури безпеки / О. Д. Малько // Навчальний процес: проблеми теорії та практики : тези доп. та повідомл. учасн. ІІІ конф. школи пед. майстерності Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2009. - С. 98-100. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7920>

8. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни "Безпека життєдіяльності "Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". / уклад. О. Д. Малько, В.А. Молодцов, А.Ф. Лазутський - Х. : Право, 2012. - 86 с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/7924>.

9. Желібо Є.П. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.; за ред. Є.П. Желібо — [6-те вид.]. — К.: Каравела, 2008. — 344 с.

10. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посіб. / Лапін Віктор Миколайович /— [6-те вид.], перероб. і доп. — К.: Знання, 2007. — 332 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

2. Освітньо-професійна програма за спеціальністю 242 «Туризм», галузі знань 24 «Сфера обслуговування»

3. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL: <https://menr.gov.ua>.

4. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <http://www.dsns.gov.ua>.

5. Рада національної безпеки і оборони України. URL: Міністерство охорони здоров’я України. - Режим доступу: URL: <http://www.moz.gov.ua>.

6. Гендерний інформаційно-аналітичний центр. URL:
<http://krona.org.ua/story.html>.

Викладач кафедри ОП та ТЕБ Ювіта КОЛОШКО